

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

13.08.2025

UKA2025/99

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 malillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik imaattumik siunnersuuteqarpunga:

Nunanut allanut oqartussaaffiitta annerulersinneqarnissaa siunertaralugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Pipaluk Lynge, Inuit Ataqatigiit)

Naalakkersuinikkut ingerlariaseqarnitsinni tunngavigaarput Kalaallit nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit.¹ Namminersoq pillugu Inatsit maanna nunarsuarmi pissutsinut aammalu nunatta akornani naalakkersuinikkut suliniarnermini sanngeequteqarpoq.

Ulloq 23 december 2024 Donald Trump USA-p 45-issaa maannalu 47-issaanik presidentiusup, nunatta aqunneqarnissaa kissaateqarluni oqariartuuteqarpoq, tamatuma kingorna ukiortaamili oqallisigilerparput, nunarput USA-mut atalissanersoq, nunarpullu tuniniagaangitsoq.

USA-p nunanik pisisarnera nutaarsiassaangilaq, Alaska Louisianalu pisiarinikuuaat, taamaattumik nunaminnik allisitsisarnerat nutaarsiassaanani. Donald Trump 20. Januar 2025 presidentitut ivertinneqareernerata kinguninngua takuarput USA-p nunataata allisinniarnera siunertarigaa uuliasiorniartorlu. Kingorna USA-p kongressiani ataatsimiittoqarnerani takuarput nunarput tiguarriaraa, qanorluunniit pinngitsoorani pissarsiariniarlugu.

Nunatsinni qinersereernitta kingorna, Naalakkersuisut siulittaasunngortoq oqariartorpoq, Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaata tungaanut nunatta Danmarkimik suleqateqarnera nukittorsarneqassasoq². Tamatuma kingorna ministeriunerup Mette Fredriksen-ip tikeraarnermini oqaatigaa Namminersorneq pillugu Inatsit allanngortinniarneqassappat Kunngaqarfik Danmark piareersimasoq³.

Naalakkersuisut siulittaasutta Namminersorneq pillugu Inatsisip aatsitassanut tunngasortaata allanngortinneqassasoq toqqaannaq taavaa, taamaattorli avammut oqariartortarnermini nunarput Danmarkillu akornani naligiinnginneq taakkartortarlugu⁴.

Ataqqinartut Inatsisartut, suunukua Namminersorneq pillugu Inatsimmi, aatsitassanut tunngasortaa eqqaassanngikkaanni allanngortinniarigit? Inatsisartunut ilaasortat, oqartussaaffiit ataasiakkaarlugit

¹ https://nalunaarutit.gl/rigslovgivning/2009/lov-nr-473-af-12_06_2009?sc_lang=kl-GL

https://nalunaarutit.gl/rigslovgivning/2009/lov-nr-473-af-12_06_2009?sc_lang=da

² <https://knr.gl/kl/nutaarsiassat/jens-frederik-nielsenip-danmarkimut-atassuteqarneq-nukittorsarusukkaa>
<https://knr.gl/da/nyheder/jens-frederik-nielsen-vil-styrke-baand-til-danmark>

³ <https://kl.sermitsiaq.ag/inuiaqatigiit/jens-frederik-namminersorneq-pillugu-inatsit-sukumiisumik-oqallisigisariaqarparput/2247040>

<https://www.bt.dk/politik/mette-f-i-nuuk-helt-naturligt-at-kigge-ned-i-ny-selvstyrelse>

⁴ <https://nyheder.tv2.dk/live/2025-01-06-kampen-om-groenlands-fremtid/regeringschef--forlanger--mere-ligevaerdighed-i-forholdet-til-danmark?entry=703646e7-0f1e-4eff-ac33-cb9de437657c>

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

pilersissagutsigit, sorliit pingaarnersiorneqarpat? Taama 2009-mili ingerlaniarsarisimavugut, piffissanngunnginnerpa allatorluinnaq namminersorneq pillugu inatsisip allanngartinnissanut?

Namminersorneq pillugu Inatsimmi kap. 4 § 13 nutartertariaqartoq isumaqarpunga, taamaalilluni Inatsisartut akuliutsinneqarlutillu Naalakkersuisunit isumasiorneqartassammata. Maanna inatsisitigut toqqammavugut, Naalakkersuisut danskit naalakkersuisuinik isumaqatiginninnialersinnagit, Inatsisartut Nunanut allanut Sillimaniarnermullu ataatsimiititaliaata aalajangersinnaanerani Naalakkersuisuminilluunniit siunnersuisinnaanerannik pisinnaatitsinngillat. Ulluni makkunani atukkatsinni Namminersorneq pillugu Inatsisitta nalimmassarnissaa annertuumik pisariaqarpoq, ingammik imaannaanngitsunik nunatta aqqusaagaqarnerani, taamaalilluni Inatsisartut isumaqatigiissutinik pingaarutilinnik, taamaalillunilu Kalaallit Nunaata siunissaanik ilusileeqataasinnaanngortillugit. Ataatsimiititaliaq maannakkut "ilisimatinneqartartutut ataatsimiititaliaavoq" pisussaaffeqartitaanngitsoq.

Isumaqarpuguttaaq nunanut allanut oqartussaaffitta annertunerulernissaa sutigullu pisinnaatitaaffeqarnerput inatsisitigut ersarissarneqartariaqartoq. Nunanut allanut niueqateqarneq pillugu oqaloqateqarnermi isumaqatiginninniarnerniluunniit nunatut nammineq isumaqatiginninniarsinnaasariaqarpugut.

Tassunga ilanngullugu nunanut allanut politikikkut periusissiarput "Nunarput nunarsuarimi, pineqartilluta ilaassaagut" pisoqalisooq Inuit Ataqtiginni isumaqarpugut. Nunarsuaq februar 2024-p kingorna atsiornitsinnit allanngorpoq. Nunarsuaq maanna nalorninartorsiorpoq, nunarsuarmioqtigii eqqissinissamik siunnerfeqarnerat aalaqqajuppoq. Nunanut allanut politikikkut periusissiatinni assersuutigalugu sakkussakillisaaneq eqqissinerlu attakkivut allaqqavoq, ullumikkulli taamaanngilaq. Tamanna nassuerutigisariaqarparput, tamannalu aallaavigalugu iliuuseqarluta.

Periusissiap tunngavia, tassa Kalaallit Nunaat nunanik nunarsuarimi isumaqatigiissutinik inuiaallu namminneerlutik aalajangiisnaanermik pisinnaatitaaffinnik ataqqinnittunik peqateqarumasooq attatissavarput, iligisatulli isigisatsinnit USA-mit qunusaarneqapugut. Tamanna akuersarneqarsinnaanngilaq. Iligisatta tiguarnialissappatigut qanoq iliussaagut? Apeqqutit taamaattut periusissiami nutartikkami qaqilerneqartariaqarput.

Nunanut allanut politikerput ineriartortinneqartariaqarpoq, taamaammallu politikimik naapertuuttumik, nunarsuarimi avatangiisitsinnit uatsinnut illersuisumik suliaqarnissatsinnut piffissanngortoq isumaqarpunga.

Danskinut isumaqatiginninniartilluta tikeraarneqartilluta marserneqartutut pineqartuarnerput killilertariaqarparput, naqisimanninneq upperininnginnerlu suleqatigiinnermi tunngaviusinnaanngillat. Niuernikkut annertusaaniarnitsinni nunatta nunarsuarmioqtiginni illersornissatigullu qitiusumi inissisimanera pillugu naliigimmik Kunngaqarfiup Danmarkip akuutittussaavaatigut. Minnerunngilagut, - aningaasaqarnikkullu naqisimannilluni ineriartortitsinaveersaarnermik ingerlatsisoqassanngippat tamanna Kunngaqarfiup Danmarkip minnerpaamik naliigiissumik suleqatigiinneq ammaattariaqarpaa.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Maanna nunatta nunarsuarmioqatitsinnit isiginiarneqarpoq, aamma asuliinnaanngitsumik. Nunarput qeqertani annersaavoq, nunatta sermersua aappoq, sikup aannerata ilutigisaanik, Sullualukkut umiartorneq ammaakkaluttuinnarnerani nunat tamalaat akornanni eqqartorneqarpoq, kia qalasarsuup annersaa pigissaneraa. Pissaanilissuit akornanni, qaartartorsuit silaannakkoornanni USA-mut apuutsigatik, nunarput iluaqutsiullugu siumorneqarsinnaalernikuupput. Taamaattumik nunatta siunissaa, nunaqqatitalu kissaataat pingaarutilerujuupput, naleqartitat suut illersornerigut, siunissarlu qanorittoq ornikkusunneripput tusartinneqarnissaa, uatsinniit.

Nunarsuaq allanngorpoq, oqartussaassuseqarneq innarlerneqarpoq. Takuarput USA-mi tusagassiutinik nipangersaasut, tusagassiisut apeqqusiisinnaanerata nipangersarlugu, kisitseqqissaartartut tusaanngitsuusaaraat, inuit pisinnaatitaaffii innarlaraat, silap pissusaata allanngoriartornera isiginngitsuusaaraat, oqaluttullu uagut amerikkarmiunngorusuttugut.

Nunatsinni siorna misissuinermit takutinneqarsimavoq, apersorneqartut akornanni, amerlanerussuteqartut EU-mut ilanngukkusulersimasut, ukiortaamilu amerlanerussuteqartut amerikkarmiunngorusunngittut.⁵

Nipi nunatsinnit ersarissaq atussagutsigu, Namminersorneq pillugu Inatsit nunanut allanut tunngasutigut, aatsitassatigut tunngasutigut, qanoq oqartussaaffinnik pilersitsinissamut aningaasarsiornermut ineriartornerunissatsinnut ammaassiffiunerusumik inissinnissaa siunertarlugu Naalakkersuisut Kunngeqarfik Danmarkimut isumaqatiginniarnissaanik aallartitsisariaqalinngilagut?

⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/maaling-groenlaenderne-er-blevet-mere-positive-over-eu>